

úr tinginum

Harmuligt at landsstýrisuppskotið varð samtykt

sigur Erlendur Patursson, formaður í marknaðarnevndini til avgerð tingsins um at framleingja veiðuloyvi hjá EF-fiskiførum undir Føroyum

Erlendur Patursson, formaður í Marknaðarnevndini

«Tað harmar meg, at uppskot mitt bert fekk 6 atkvøður.

Uppskotið, sum eg legði fram, var í samljóði við altjóðaligan rætt og við tann rammusáttmála, vit hava við EF.

Hetta snýr seg ikki bert um nokur veiðitól, men hetta er eitt mál, sum fær tyding fyri alla okkara tilveru í landinum í langa tíð framyvir.

Vit hava avgerðina frá 11. januar 1975 at halda okkum til, tá ið vit samtyktu 200 fjórðinga fiskimarkið.

Tann 1. januar 1977, tá ið fiskimarkið varð flutt úr, var samstundis samtykt, at sáttmálin við EF skuldi uppsigast 1. mars.

Nú er at spyrja: Hvar er okkara fiskimark? Svarið er: Tað er ikki til!

Vit eiga at spyrja: Hvar er tann fyrilissáttmáli, sum var uppsagdur 1. mars í ár. Svarið er: Hann er framlongdur fyra ferðir, og nú fyri fimtu ferð!

Samantikið hava vit her heima ikki megnað at fylgt við gongdini í fiskimarksmálinum, so hvørt veiðumøguleikar okkara hava verið skerdir á fjarleiðunum.

Vit hava samtykt at vera uttan fyri EEC, men við hesum áttmála er vit — undir øllum umstøðum fyri ein part — innanfyrí hesa samgonguna.

Javnvágini í fiskiveiðuni millum okkum og EEC er eisini farin heilt út av lagi. Fyrsta tákidi má vera at rætta hesa javnvágina upp. Tað var hetta mitt minnilutauppskot miðaði fram ímóti.

Viðvikjandi EEC er at siga, at EEC-Ráðið tann 4. februar 1974 kunngjórði yvirlysing, har sagt varð, at umsorgan skuldi takast til serstøku støðu Føroyar í

fiskiveiðisurningum. Hendan yvirlysingin hevur ikki verið hildin!

Eisini var hetta sama lovað okkum í innganginum til rammusáttmálan. —Hetta eru eisini bert víðisleys orð!

Rammusáttmálin skuldi eisini tryggja okkum eina javnvág imillum veiðu EEC hjá okkum og veiðu okkara hjá EEC. Sum stóðan er nú, fiska EEC londini 4 kr. hjá okkum fyri hvørja kr., sum vit fiska hjá teimum. —Hasin sáttmálin varð heldur ikki hildin!

Vit hava onki avlop av toski og hýsu, sum vit kunnu lata aðrar fara avstað við. Og vit hava ei heldur skyldu til at lata nakran fáa nakað av hesum. Harumframt kemur, at tað fer ein støðug niðurfisking fram. Hetta er beinleiðis brot á altjóða rætt.

Danskr stjórnarmenn — har imillum Poul Hartling — vísastu okkum, at hóast vit vóru uttanfyri EF, so skuldu vit fáa hjálp frá donum. Vit hava ikki sæð nakað til hesa hjálp teirra í Norðsjónum, og í Grønlandi eru grønlendingar ómynduggjördir. Danir tykjast ikki at vilja varðveita okkara veiðirættindi í hesum sjógv, sum nú verður gjørdur til EEC-sjógv aftaná, at grønlendingar eru kroystir upp í hesa samgonguna.

EEC ger seg inn á okkara litlu tjóð við at ganga frá givnum lyftum og brota víðurkendan altjóðaligan rætt.

Sum eg segði í byrjanini: Spurningurin er ikki bert um nokur veiðitól. Spurningurin er, um vit framvegis ætla at tola hendan yvirgang og harðskap, ella — ætla vit at halda uppá føroyskan rætt, sum er altjóðaliga víðurkendur? Tað er hetta valið stóð um. Og tað harmar meg, at mitt uppskot varð felt.

Atli P. Dam svarar Erlendi Paturssyni:

At døma eftir roðuni hjá Erlendi Paturssyni sum hann helt í samband við sáttmálan við EF, so eru vit komnir har út, at vit mugu fremja tiltøk, sum kunnu bera kvetting við EF í sær.

Erlendur Patursson hevur helst gloymt, hvat hann á tingsins roðarapalli í fjór segði um fiskivinnupolitikkin landsstýrisins. Erlendur segði tá, at tað ongantið hevði verið gjørt, so nógv fyri fjarfiskiskapin, sum av hesum landsstýrinum. Ongantið hevði verið roynt so nógv, og ongantið — umstøðurnar tiknar við — fingist so nógv burtúr.

Eg eri sannførdur um, at tá ið Erlendur Patursson sigur at rammusáttmálin er brotin, tí tað ikki er javnvági í virðinum, so

Atli P. Dam, lögmaður

sigur EF hinvegin, at hetta ikki er rætt, tí rammusáttmálin sigur ikki týðiliga, at tað skal vera javnvági í virðinum.

Rammusáttmálin sigur við reinum orðum, at tað skal verða javnvág í veiðumøguleikum, hvør hjá øðrum.

Men hvussu definera ein slikar veiðumøguleikar? Teir kunnu geva eitt í ár, teir kunnu geva nakað annað eitt annað ár — tað er veiðumøguleikarnar, talan er um.

Vit hava tá sjónarmið, at virðið skal roknað uppí javnvágina. Tí er tað ein ósemja, og kann ikki kallast eitt brot á uppá ein sáttmála. Tað er ein ósemja.

Tað er beint, at vit ikki hava nakað avlop hvorki av hýsu ella toski, — og tí onga skyldu at lata nakað til nakran.

Men vit mugu gera okkum greitt, at hetta er ein neyðug fortreyt fyri at vit kunnu halda fram at veiða, annaðhvørt eina tíð, ella fyri at fáa samráðst viðari. Hetta er ein politisk neyðug fortreyt. Og vit hava valt at rinda hendan pris, hóast vit ikki hava ráð til tað.

Tað er eyðnast at halda veiðuni gangandi og kortini er tað eyðnast at fingið skorðið aðrar hjá hinum niður, bæði í toska- og hýsuveiðuni, og aðra veiðu.

Eg meti, at tað kanska verður talan um kanska 12.000 tons, sum aðrir koma at veiða av toski og hýsu her hjá okkum. Samstundis hava føroyingar sjálvir um somu leið veitt higtartil í ár út við 9.000 tons meir av garnfiski enn frammanundan, alto so herundir øðrum fiskasløgum enn toski og hýsu, og samstundis hava vit veitt út við 25.000 tons av svartkjaftri heima hjá okkum sjálvum — tað gongur tann rætta vegin. Og eg meini, at tað vildi verið skeið at sett samráðingarnar so skarpt upp, at vit ikki kunnu halda fram.

Eg eri ikki samdur um, at gongdin higtartil ikki hevur verið í samljóði við samgonguskjalið. Tvørturímóti. Eg haldi, at gongdin fult út svarar við orðaljóðið í samgonguskjalinum, sum hesir triggir flokkar hava skrivað undir.

Og eg meini enn, at tað, sum føroyingar fingi í rammusáttmálanum viðvikjandi tí livsneyðuga grundarlagnum, viðvikjandi yvirlysingin frá EF frá 4. februar 1974, at tað framvegis kann nýtast og hevur tyding í framhaldandi samráðingunum.

Eg haldi, at tað var gott, at løgtingið samtykti, at vit skulu samráðast viðari, at vit skulu fáa býtið aftur á javnt, vitandi at eitt brot kann kosta tað, sum vit ikki orka at rinda, men vitandi, at vit skulu vera tilreiðar at taka eitt brot, um so er at tað stendur tann vegin.

Hetta er tann sterkasta samráðingarstøðan, vit kunnu vera í. Vit skulu kenna okkara treytir, men samstundis skulu hinir kenna, at vit eru tilreiðar at taka allar avleiðingar. Men vit mugu sum sagt, taka okkum stundir til at taka hesar avleiðingar.

Atli P. Dam, lögmaður, svarar Paula Ellefsen:

Tað var Pauli Ellefsen, sum helt á við at siga, at landsstýrið hevði borið seg skeiðt at í samráðingunum, at grundarlagið hevði verið skeiðt o.s.fr.

Tað er altíð lætt at koma við slikum atfinningum, tá ið ein heldur seg burtur frá at viðgera, hvat tann alternativ politikkurin so skuldi verið. Og Pauli Ellefsen kom als ikki inn á nakran annan mogleika.

Tað longsta Pauli Ellefsen kom til fyri at vísa á nakran alternativan politik var, at siga, at hetta landsstýrið skuldi havt fylgt tí politisku linju, sum var lögð undir seinasta landsstýrissamgonguni. Undir hesum pástandinum ger Pauli Ellefsen seg eisini sekan í at koma við ósannindum við tað, at hann úti-gloyrmur fleiri síður.

Pauli Ellefsen man valla kenna tann politikk, sum var ríkn í undanfarnu samgongu. Tí hesin hevur stórt sæð verið hildin fast um við teimum broytingum, sum hava verið neyðugar, við tí útviklingi, sum er farin fram, síðan vit fingi 200 fjórðinga mark, og síðan Grønland gjørdist limur av EF o.s.fr.

Tann góða sildakvota í Norðsjónum varð borin uppá mál ferð eftir ferð av Paula Ellefsen. Men Pauli Ellefsen lat sum hann ikki er vitandi um, at eitt so gott sum sameint løgting gjøgnum mong harrans ár hevur lagt doyðin á, at Føroyar skulu verða sjálvstøðugt umboðarar, har tað kann lata seg gera. Sum í Ignaf, og í Neaf. At Føroyar sjálvar skulu luttaka í hesum samráðingum er ein grundregla, sum Sambandsflokkurin hevur góðtikið áður.

Tað er tí ógvuliga løgið, at Pauli Ellefsen skal koma og siga, at vit skulu lata upp í hendi á donum at samráðast okkara vegna. Og so aftaná koma at siga at vit kortini skulu fara til samráðingar við EF. Tað er ongin logiskur konsekvensur í hasum har.

Pauli Ellefsen, løgtingslimur

Tá ið tað hevur verið sagt, at lögmaður hevur sagt, at hann ikki vil tosa við EF um Grønland, so er hatta bert ein partur av tí, sum hevur verið sagt. Tað við ikki vilja samráðast við EF um, er at vit sum statsborgarar eiga rættindi í Grønlandi. Eg havi lagt afturat, at vit ikki kunnu burturforklára, at Grønland er vörðlið limur av EF. EF eigur rættindi í Grønlandi, og vit mugu fyrr ella seinni viðgera býtið av hesum rættindum. Vit hava ikki vilja viðgjørt hetta enn.

Og her sigur Pauli Ellefsen, at samgongan hevur borið seg skeiðt at, at hon hevur greitt hesi víðurskipti illa úr hondum. Men veruleikin er tann, at havi víðurskipti eru greidd úr hondum fullkomiliga í samljóði við støðuna hjá donsku stjórnini. Tað eru ikki bert føroyingar, sum ikki vilja tjakast við EF um hesi víðurskipti enn, men hetta er eisini stóðan hjá donum og grønlendingum. Tað hevur verið ein samlaður politikkur. Og tað hevur verið avvisst frá danskari síðu, frá føroyskari síðu, og frá grønlendskari síðu, tá ið EF hevur borið uppá mál, at grønlandsfiskiskipurin skuldi roknað uppí virðið. Men einaferð koma vit helst at tosa um hesi víðurskipti: tað er greitt.

Tað er heldur ongin grund til at fyrigykla fólk, at um bert danir samráðast fyri okkum, so var alt í lagi. Tað er ongin grund fyri at dylja, at vit eru í klemmu í hesum málinum; at vit eru í klemmu millum Grønlands-áhugamál, millum EF-áhugamál, millum ríkisáhugamál. Hetta er eisini orsøkin til, at spurningurin er so ógvuliga floktur at viðgerða saman við EF.

Men, sum eg byrjaði, eg havi eftirlýst einari alternativari